

Retningslinjer for turer, ekskursjoner, leirskoler, studieturer, utenlandsturer og elevutvekslingsturer i regi av skolen.

Rektor er ansvarlig for at følgende retningslinjer med vedlegg innarbeides i skolens rutiner og HMS-planer. Retningslinjene skal være gjort kjent for personalet, elevråd, FAU og driftstyret.

1. Retningslinjenes virkeområde og grunnlag

Disse retningslinjene gjelder ved alle turer grupper gjør i tilknytning til skolens virke. Dette kan være ulike turer, ekskursjoner, leirskoler, studieturer, utenlandsturer og elevutvekslingsturer i regi av skolen. Listen er ikke uttømmende.

Disse retningslinjene er laget på bakgrunn av forskrift til Opplæringslova § 2-15 og § 12-1, og brev til skolene om oppfølging av fylkesmannens brevtilsyn med Stavanger kommune angående "Gratisprinsippet", datert 29.10.2007.

2. Helse, miljø og sikkerhet

Alle skolene skal utarbeide retningslinjer for internkontroll for å ivareta elevenes helse og sikkerhet. I disse retningslinjene skal følgende, tidligere utarbeidede huskelister og skriv, innarbeides:

- a. Huskeliste for skiturer
- b. Huskeliste for sykkelsturer
- c. Huskeliste for dagsturer på barmark
- d. Huskeliste for leirskoler med bemanning
- e. Huskeliste for leirskoler uten bemanning
- f. Generelle regler for turer på barmark
- g. Generelle regler for bruk av båt
- h. Ansvarsskjema for skiturer
- i. Ansvarsskjema for turer
- j. Bassengstorleik og elevtall
- k. Sjøvettsreglene
- l. Elevturer på sjø og vann

Ved turer hvor gruppe(r) eller skolen reiser til områder så langt unna at det krever transportmidler som bil, buss, båt eller tog, skal det i skolens HMS-plan være retningslinjer/rutiner for bilers/bussers ankomst til skolen, til av- og påstigning.

3. Gratisprinsippet og lærernes avtaleverk

Ved enhver tur iht pkt 1 skal §2-15 i Opplæringslova legges til grunn:

"Elevane har rett til gratis offentleg grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevja at elevane eller foreldra dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa"

Det vises til brev av 29.10.2007, fra direktøren ved Oppvekst og levekår til skolene, for utdyping av Stavangerskolens praktisering av gratisprinsippet.

Ved alle turer, uansett kategori, skal lærernes avtaleverk for arbeidstid følges.

4. Definisjoner

a. Turer i skolens nærområde

Turer i skolens nærområde omfatter turer innenfor Stavanger kommunes grenser som grupper gjør utenfor skolens område i løpet av en skoledag eller deler av denne. Slike turer kan være ekskursjoner, besøk i naturområder, til institusjoner, organisasjoner og kinobesøk etc.

b. Turer utenfor skolens nærområde

Dette er turer som i all hovedsak går utenfor Stavangers kommunegrense.

I tilfeller hvor det kan være tvil, eks ”Vitensenteret” i Sandnes, er det skolens ledelse som må vurdere om dette må betraktes som nærområde eller ikke. Rektor må i sin vurdering blant annet ta med i betraktningen hvordan transporten av elevene skjer.

c. Voksen person

En voksen person er en person over myndighetsalder som enten er ansatt på skolen eller som er en av skolens foresatte.

5. Bemanning, ansvar og tilsyn

Rektor har ansvar for at det på forhånd, i samarbeid med lærer, er avklart hvem som har ansvar for turen og hvordan bemanningen skal være. Alle turer skal være i regi av skolen.

a. Turer i skolens nærområde bemannes ut fra elevenes alder, modenhet og om det er elever som trenger spesiell hjelp eller tilsyn. Elevene skal alltid være under tilsyn av en voksen person.

b. Ved turer utenfor skolens nærområde bør det alltid være minst to voksne per 15. elev på småskoletrinnet, 1 voksen per 15. elev på mellom- og ungdomstrinnet. Dog skal det ikke være mindre enn to voksne på turen. Bemanning må også vurderes ut fra elevens alder, modenhet, farenheter på turen og om det er elever som trenger spesiell hjelp eller tilsyn. Elevene skal alltid være under tilsyn av en voksen person.

c. Ved overnattingsturer i skolens regi godkjenner rektor. Det understrekes at både gratisprinsippet og gjeldende avtaleverk for lærernes arbeidstid skal følges ved overnattingsturer, uansett lengde. Det minnes videre om at rektor ikke har adgang til å innvilge permisjon for elever fra skoletiden når formålet er en kollektiv tur, selv om denne arrangeres av andre enn skolen. På overnattingsturer skal det være brannvakt.

6. Tema- og prosjektarbeid

Ved tema- og prosjektarbeid kan det være aktuelt at grupper eller enkeltelever drar utenfor skolens område. Dette kan for grupper og enkeltelever gjennomføres uten følge av en voksen person på 5. – 7. trinn på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Det forutsetter at foresatte er informert og har samtykket i opplegget etter at læreren har foretatt vurderinger om det er forsvarlig. Elevene skal ha lagt fram og fått godkjent sin arbeidsplan av lærer. Skolens ordens- og oppførselsregler er gjeldende, og ansvarlig lærer skal vite hvor elevene er, hva elevene skal gjøre og ha gjort avtaler om når

elevene skal være tilbake på skolen.

7. Leirskole

Definisjonen på leirskole er fastsatt av Utdanningsdirektoratet i rundskriv Udir-tilskot-04-2005, pkt 1:

”Med leirskole er heretter meint leirskole eller annan aktivitet med ein varigheit på minst tre overnattingar. Med ”annen aktivitet” er det her meint eksempelvis ekskursjonar eller turar som er ein del av grunnopplæringa”

I Stavanger kan skolene søke om tilskudd til leirskoleopphold mens elevene går på ungdomstrinnet. Søknaden sendes hvert år forskuddsvis innen fastsatte frister til Oppvekst og levekår.

8. Planlegging og informasjon

Ved planlegging av turer må bemanning avklares mellom rektor og lærer iht pkt 4 om bemanning og ansvar.

Planlegging bør starte i god tid før turen. Ved turer utover skolens nærområde, bør administrasjon, foresatte og elever holdes orientert i planleggingsprosessen. Skolen må etterstrebe å legge opp til turer som alle elevene kan delta på. Ved turer utover skolens nærområde bør foresatte gi tilbakemelding på/godkjenne at eleven får bli med på turen.

Ved alle turer i skolens regi gjelder skolens ordensreglement. Elever som pga sykdom eller andre presserende forhold ikke deltar på turer, skal ha annet pedagogisk tilbud på skolen.

Dersom utvisning og utelukking fra tur/leirskole skal kunne brukes, må dette stå i skolens ordensreglement.

9. Utstyr

Skolen bør sørge for at det på turer medbringes mobiltelefon med dekning i aktuelle turområder. Mobilnummeret må være kjent for skolens ledelse.

Videre må det medbringes førstehjelpsutstyr. Ved turer utenfor skolens nærområde og der det er naturlig, medbringes kart/kompass/GPS. Det forutsettes at voksne som deltar på turer, er kjent med bruken av førstehjelpsutstyr og orienteringsutstyr. Hvis turene krever at elevene har spesielt utstyr, f.eks ski eller skøyter, er det skolens ansvar å organisere dette slik at elevene ikke får utgifter.

10. Forsikring og erstatningsansvar

Elevne i Stavanger kommune er forsikret gjennom kommunens ulykkesforsikring for skolebarn.

Forsikringen gjelder innenfor virksomhetens område og naturlige nærområder, i ordinær åpningstid, under deltakelse i undervisning, leker, idrettsutøving, ekskursjoner mm. som foregår under skolen/barnehagens ledelse. Videre gjelder forsikringen under praktisk yrkesopplæring og opplæring i arbeidslivet som en del av undervisningen. (hentet fra Stavanger kommunes personall håndbok)

Forsikringen gjelder også på direkte vei til og fra skolen/barnehagen.

For øvrige forsikringsvilkår henvises det til Stavanger kommunes personall håndbok.

Forsikringen gjelder ikke for eiendeler som måtte gå tapt eller bli ødelagt. Det anbefales at den enkelte deltaker tegner egen forsikring som dekker dette.

Elevne kan i følge norsk lov bli erstatningsansvarlig for skader forårsaket på andres eiendeler eller eiendom.